

ДО ПИТАННЯ ВИЯВЛЕННЯ ТА ПІДТРИМКИ ДВІЧІ ОБДАРОВАНИХ (ВИНЯТКОВИХ) ІНДИВІДІВ

**Микола Євтух, д.пед. н., проф.,
дійсний член (академік) НАПН України**

Інститут педагогіки НАПН України
м. Київ, Україна

Наталія Терентьєва, д.пед.н., проф.
Національний університет «Чернігівський колегіум»
імені Т.Г. Шевченка
м. Чернігів, Україна

Метою дослідження визначаємо окреслення проблеми можливої ідентифікації та підтримки (як вітчизняної так і міжнародної) так званих «двічі виняткових індивідів» (Євтух, 2017: 121).

Результатами попередніх досліджень встановлено, що обдаровані індивіди в основному фізично і психічно здорові, проте завжди є винятки. Щодо обдарованих, зауважимо, що мають місце випадки, коли вони страдають певними анатомічними, фізіологічними і психічними вадами. В одних випадках обдарованість і зазначені вади випадково поєдналися, в інших обдарованість породжує чи сприяє прогресу певних вад, в інших — вони провокують і сприяють розвитку унікальних розумових здібностей. Незаперечним є факт, що перелічені вади певним чином позначаються на обдарованих індивідах, надають притаманній їм обдарованості специфічного забарвлення.

Доволі часто серед двічі виняткових дітей зустрічаються обдаровані індивіди з низькими академічними здібностями. Поєднання високих інтелектуальних і низьких академічних здібностей спричиняє відставання обдарованих. Мінлива продуктивність обдарованих учнів є джерелом фрустрації для батьків та педагогів впродовж десятиліть. Дослідження з академічного відставання обдарованих індивідів вказують на зв'язок між стилем навчання і освітнім середовищем. Відсутність навчальних здібностей належного рівня породжують феномен прихованої обдарованості. Інколи розглядають природу обдарованості, включаючи визначен-

ня обдарованості, психологію винятковості, ідентифікацію винятковості, а також часто помилкову ідентифікацію обдарованих дітей як таких, що мають дефіцит уваги та розлади гіперактивності. Обдаровані діти з вадами зору перебувають у зоні ризику не бути ідентифікованими як обдаровані. В окремих випадках інтелектуальні здібності високого рівня позначаються на емоційній сфері особистості. Відповідно до результатів досліджень, показники надмірної збудливості високо інтелектуальних, мотивованих, творчих і з високими лідерськими показниками у деяких сегментах надмірної збудливості є вищими у порівнянні з колегами з нижчими показниками за переліченими характеристиками. Вивчається можливий кореляційний зв'язок між надмірною збудливістю і перфекціонізмом. Дефіцит уваги / гіперактивний розлад (AD/HD) згадуються у дослідженнях проблем обдарованих дітей. Припускається, що обдаровані діти фактично демонструють поведінку, схожу з AD/HD, спричинену нудьгою. Обдарованість може призводити до асоціальної (інколи винятково асоціальної) поведінки індивідів. Гіпертрофований перфекціонізм, проблеми з реалізацією інтелектуально-творчого потенціалу обдарованих своїм зворотним боком може проявитися відсутністю бажання жити.

Як висновок зазначимо, що навіть цей неповний перелік засвідчує необхідність та важливість підтримки обдарованих та двічі обдарованих після адекватного їх виявлення.

Ключові слова: обдарованість, двічі виняткові діти, обдаровані індивіди.

Література

Євтух М. Б., Носко М. О., Волощук І. С. (2017). *Психологія і педагогіка креативного розвитку обдарованої особистості: монограф.* Чернігів.